

จากแผนผังดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงกระบวนการศึกษาข้อมูลเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการในขั้นตอนต่อไป แต่ในขณะเดียวกัน การศึกษาข้อมูลก็ยังมีปฏิบัติการไปพร้อม ๆ กัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การชี้แจงโครงการวิจัยกับชุมชน

คณะทีมวิจัยได้จัดเวทีชี้แจงโครงการวิจัยก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านท่าขอนยางได้ทราบถึงหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และแนะนำทีมงานวิจัยให้ชาวบ้านท่าขอนยางได้รับทราบ

ผู้เข้าร่วมเวทีครั้งนี้ มีจำนวน 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้แทนจากสภาวัฒนธรรมอำเภอกันทรวิชัย 2 คน
2. ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน
3. คณะชาวบ้านแต่ละหมู่ 5 หมู่บ้าน จำนวน 35 คน
4. นิสิตและนักเรียน จำนวน 25 คน
5. ทีมวิจัยหลัก จำนวน 15 คน
6. พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป

วิธีการจัดเวที ได้แก่ ชี้แจงโครงการ และสิ่งที่คาดหวังในการจัดทำโครงการ โดยให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามรายละเอียดตั้งแต่การเริ่มโครงการ และสิ่งที่จะทำในอนาคต พร้อมรายละเอียดเรื่องการเงินในโครงการอย่างละเอียด ชาวบ้านเสนอแนวคิดในการดำเนินการตามโครงการ และการมีส่วนร่วมกับโครงการนี้ พร้อมทั้งได้ตั้งความคาดหวังร่วมกับทีมวิจัยครั้งนี้ด้วย

สถานที่จัดเวที ได้แก่ วัดสว่างวาริ ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

วันที่ 22 เมษายน 2550

เวลาจัดเวลา ตั้งแต่ 09.00 – 16.00 น.

ทีมวิจัยหลักประชุมสรุปเนื้อหาสาระและแนวคิดที่ชาวบ้านเสนอ ในเวลา 17.00-18.30 น. จากบทเรียนที่ได้ในการจัดเวทีนี้ ทำให้ทีมวิจัยเข้าใจสถานภาพและหน้าที่ในการทำวิจัยเชิงมีส่วนร่วมมากขึ้น

3.2 การเก็บข้อมูล

หลังจากได้พัฒนาศักยภาพการเก็บข้อมูล ก่อนลงพื้นที่โดยการอบรมการทำแผนที่ ให้แก่ทีมงานวิจัยรุ่นเยาว์ นิสิตภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 7-8 พฤษภาคม 2550 แล้ว ทีมวิจัยได้กำหนดลงพื้นที่เก็บข้อมูลสำรวจชุมชนร่วมกันกับนักวิจัยหลัก โดยแบ่งการเก็บข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

3.2.1 การทำแผนที่ทางวัฒนธรรมชุมชน

ทีมวิจัยได้ประชุมทีมวิจัยก่อนออกทำแผนที่วัฒนธรรมชุมชน ด้วยมีเหตุผลเพื่อต้องการทราบข้อมูลในเชิงลึกของชุมชนผู้อุ้บ้านท่าขอนยางทั้ง 5 หมู่

วัตถุประสงค์ของการประชุม ได้แก่ การทบทวนประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย และวางแผนในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

สถานที่ประชุม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วันที่ 28 พฤษภาคม 2550 เวลา 18.00 -20.00 น.

ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ทีมวิจัยหลัก จำนวน 15 คน

นักเรียนโรงเรียนบ้านท่าขอนยาง จำนวน 20 คน

นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 25 คน

การลงพื้นที่เก็บข้อมูล ทีมวิจัยได้จัดแบ่งทีมออกเป็น 5 กลุ่ม โดยให้ทีมวิจัยหลักเป็นหัวหน้า จัดนิสิตนักเรียนลงตามกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มละประมาณ 8-10 คน เพื่อร่วมศึกษาและเก็บข้อมูลร่วมกัน ใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลเพื่อทำแผนที่ทางวัฒนธรรมชุมชน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ในเดือนมิถุนายน ทั้งเดือน โดยกำหนดเอาวันเสาร์และวันอาทิตย์ เดือนมิถุนายน 2550 ได้แก่ วันที่ 2-3, 9-10, 16-17 และ 23-24 มิถุนายน 2550

รูปแบบการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ชาวบ้านทุกครัวเรือน ทั้ง 5 หมู่บ้าน โดยทีมวิจัยได้ออกแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

- บ้านเลขที่
- ชื่อเจ้าของบ้าน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- สถานภาพทางวัฒนธรรม แบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
 - ญ้อ 100 %, ญ้อผสม และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น
 - การใช้ภาษาในครัวเรือน
 - ความรู้ทางด้านตำนาน
 - ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ครัวเรือน
 - ความรู้ทางการละเล่นพื้นบ้านญ้อ
 - ภูมิปัญญาอื่น ๆ
 - แนวความคิดในการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ภาษา ตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการละเล่นญ้อ

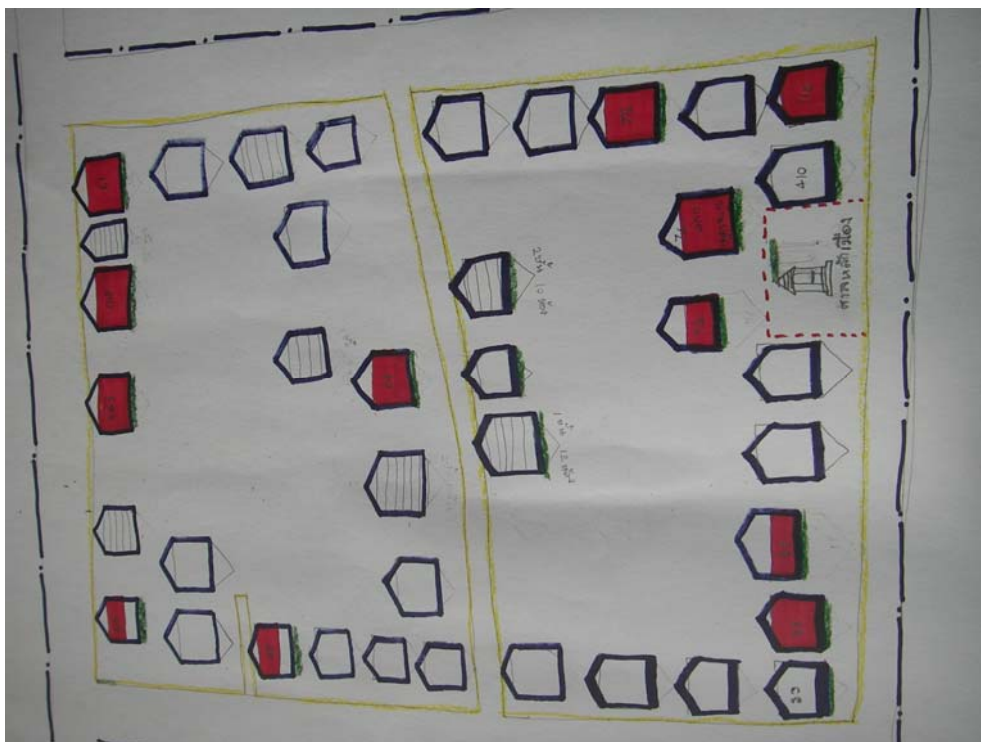
ภาพที่ 29 การวางแผนการเป็นรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม

ภาพที่ 30 การวางแผนการเป็นรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม

ภาพที่ 31 การเขียนแผนที่ทางวัฒนธรรมชุมชน

ภาพที่ 32 รายละเอียดแผนที่ทางวัฒนธรรม

3.2.2 การเก็บข้อมูลพื้นฐาน

หลังจากลงพื้นที่ภาคสนามเก็บข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้แล้ว ทีมวิจัยได้ประชุมสรุปผลการปฏิบัติงานในวันที่ 5 กรกฎาคม 2550

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ ทีมวิจัยจำนวน 15 คน

นักเรียนและนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 20 คน

สถานที่ประชุม ได้แก่ บ้านพักนายบรรหาญ สุขจี

ผลที่ได้จากการประชุม ได้แก่ การมอบหมายให้ทีมนิสิตคณะสถาปัตยกรรม จัดเขียนแผนที่วัฒนธรรมตามที่ได้ โดยแยกเป็นข้อมูลแต่ละหมู่บ้าน และแผนที่รวม

ทีมวิจัยได้ถอดบทเรียนในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ พบว่า ข้อมูลที่ได้ ยังขาดตกบกพร่องอยู่เฉพาะในครัวเรือนที่มีกิจธุระ ไม่มีผู้อยู่ในหมู่บ้าน และร้านค้าต่าง ๆ จึงมอบหมายให้ทีมวิจัยที่เป็นผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านรับผิดชอบในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ภาพที่ 33 การประชุมทีมวิจัยเพื่อถอดบทเรียนในการทำงาน

3.2.3 การเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาวิจัย

ทีมวิจัยได้เตรียมการเก็บข้อมูลในเชิงลึกแต่ละประเด็นที่ต้องการศึกษา ด้วยการจัดประชุมทีมวิจัยและสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2550

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุม ได้แก่ วางแผนการทำงาน และการเก็บข้อมูลเชิงลึก
ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่

นิสิตภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก จำนวน 30 คน

นิสิตสาขาผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 15 คน

นักเรียนโรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม จำนวน 25 คน

ทีมวิจัย จำนวน 15 คน

สถานที่จัดประชุม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วันที่ 15 กรกฎาคม 2550 เวลา 18.00-20.00 น.

ผลที่ได้จากการประชุม ได้แก่ วิธีการเก็บข้อมูลเชิงลึก และการแบ่งหน้าที่เก็บข้อมูล โดย
ผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูลเชิงแบ่งเป็นกลุ่มตามประเด็น ดังนี้

นิสิตภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก จำนวน 30 คน รับผิดชอบเก็บข้อมูลด้าน
ภาษา

ทีมวิจัย และนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าขอนยาง รับผิดชอบในการเก็บข้อมูลด้าน
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการละเล่นพื้นบ้าน

กำหนดการเริ่มเก็บข้อมูลเชิงลึก ได้แก่ ตั้งแต่วันที่ 20-31 กรกฎาคม 2550

รูปแบบการเก็บข้อมูล ได้แก่ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ 5 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล
ด้านภาษา โดยทีมวิจัยที่เป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้คัดเลือกโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลพื้นฐาน
และการทำแผนที่วัฒนธรรมชุมชน ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีความรู้ภูมิปัญญาอยู่

ภาพที่ 34 การเก็บข้อมูลเชิงลึกตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

3.3 กระบวนการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลพื้นฐานครบทุกกระบวนการแล้ว ทีมวิจัยได้จัดประชุมทีมวิจัยเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และทบทวนการทำงานตั้งแต่ต้น

วัตถุประสงค์ในการประชุม เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล ทบทวนการทำงาน และการวางแผนในการทำงานต่อไป

ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ทีมวิจัย จำนวน 15 คน

สถานที่ประชุม ได้แก่ อาคารเรือนเกษตร โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม

วันที่ 5 สิงหาคม 2550 เวลา 13.00 – 18.00 น.

3.4 การปฏิบัติการทดลองสืบทอด

3.4.1 การทดลองปฏิบัติการสืบทอดทางภาษา

หลังจากได้ข้อมูลที่สังเคราะห์และครบถ้วนแล้ว ทีมวิจัยได้วางแผนทดลองสืบทอดทางภาษาและการละเล่น เพื่อค้นหาศึกษาความเป็นไปได้ในการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ภาษาและการละเล่นพื้นบ้าน

ในการทดลองปฏิบัติการนี้ ทีมวิจัยได้เชิญชาวบ้านภูมิปัญญาที่มีความรู้ทางด้านภาษาและการละเล่นพื้นบ้านมาให้ข้อมูลเพิ่มเติมและให้เป็นผู้สาธิตการแสดงการละเล่น ในวันที่ 15 สิงหาคม 2550 ณ โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ ได้แก่

นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 15 คน

นักเรียนโรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม จำนวน 30 คน

ทีมวิจัย จำนวน 15 คน

สถานที่ ได้แก่ หอประชุมโรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม

วันที่ 15 สิงหาคม 2550 เวลา 08.00-16.00 น.

กิจกรรมนี้ทำให้มีแนวทางในการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ภาษาและการละเล่นพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่น รูปแบบการละเล่นที่สามารถประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน

ภาพที่ 35 การทดลองปฏิบัติการสืบทอดทางภาษาญ้อ

ภาพที่ 36 การทดลองปฏิบัติการสืบทอดทางภาษาญ้อ

ภาพที่ 37 การทดลองปฏิบัติการสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพที่ 38 การทดลองปฏิบัติการสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนด้านการเล่นพื้นบ้าน ชาวชนสามารถเรียนรู้และฝึกเล่นได้โดยใช้เวลาไม่นาน เพียงแต่ยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเล่นดั้งเดิม เพราะมีการเล่นทางเลือกอื่นมากกว่าเช่นเกมส์ในคอมพิวเตอร์ และสถานที่เล่นไม่อำนวย นอกจากนี้ยังขาดความรู้ในด้านการเล่นแต่ละอย่างที่เป็นของดั้งเดิม ทีมวิจัยต้องประชุมหาแนวทางเสริมความรู้ในการเล่นเพิ่มเติมแก่เยาวชนให้อีก

ภาพที่ 39 ภาพถ่ายผู้ร่วมกิจกรรมในการทดลองการสืบทอดภาษาและการเล่นพื้นบ้าน

3.4.2 การทดลองปฏิบัติการสืบทอดการเล่นพื้นบ้าน

ทีมวิจัยได้ประชุมสรุปผลงานและถอดบทเรียนการทดลองปฏิบัติการครั้งแรก พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ชาวชนขาดความรู้ทางด้านการเล่นพื้นบ้านมาก จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ และให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เยาวชน โดยเชิญทีมภูมิปัญญาผู้เฒ่าเล่าการเล่นและสาธิตการเล่นพื้นบ้านเพิ่มเติม โดยกำหนดจัดการทดลองในวันที่ 5 กันยายน 2550

สถานที่ทำกิจกรรมนี้ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาพที่ 40 ทีมภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้เฒ่าบ้านท่าขอนยางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพที่ 41 การทดลองและการเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านการละเล่นพื้นบ้านของเยาวชน

ภาพที่ 42 การทดลองและการเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านการละเล่นพื้นบ้านของเยาวชน

กิจกรรมนี้ทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ในการทำกิจกรรม เป็นการสร้างสำนึก เยาวชนตระหนักถึงแนวทางวัฒนธรรมดั้งเดิม

3.5 เวทีชำระประวัติศาสตร์ ตำนาน ภาษา และการละเล่น

เนื่องจากมีคำถามเกี่ยวกับตำนานผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจะเชื่อว่า “จริงๆ แล้ว จะเข้ตายที่ไหน?” มีการถกเถียงกัน มีข้อมูลแตกต่างกันไปแต่ละกลุ่มแต่ละวัยในกลุ่มผู้อ่านทำนองขาน ทิมวิชัยได้ประชุมปรึกษากันในเรื่องนี้แล้วจึงมีความเห็นร่วมกันว่า จะต้องมีการชำระข้อมูลที่ได้มาและต้องการข้อมูลที่เป็นหนึ่งเดียวในบ้านทำนองขาน จึงกำหนดจัดกิจกรรมชำระประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภาษา ตำนาน และการละเล่นพื้นบ้านขึ้น โดยกำหนดจัดในวันที่ 1 ตุลาคม 2550

รูปแบบการจัดกิจกรรม ได้แก่ การจัดเวทีสนทนาและสาธิตเป็นฐาน 4 ฐาน ได้แก่ ฐานภาษา ฐานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ฐานตำนานผู้ และฐานการละเล่นพื้นบ้าน และการละเล่นพื้นบ้าน

ผู้เข้าร่วมเวทีได้แก่

ชาวบ้านหมู่บ้านทำนองขาน จำนวน 200 คน

นักเรียนโรงเรียนทำนองขานพิทยาคม จำนวน 50 คน

นักเรียนโรงเรียนบ้านท่าขอนยาง จำนวน 50 คน

ทีมวิจัย จำนวน 15 คน

สถานที่จัดเวที ได้แก่ สนามกลางหมู่บ้านท่าขอนยาง

วันที่ 1 ตุลาคม 2550 เวลา 08.00-17.00 น.

ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้ ได้แก่

ข้อมูลทางด้านภาษา ได้คำศัพท์และวัฒนธรรมการใช้ภาษาอยู่ในแต่ละด้าน เช่น สถาปัตยกรรม ภาษาการค้าพื้นบ้าน ภาษาในเพลงพื้นบ้าน และคำศัพท์พื้นฐานอยู่ เป็นต้น

ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้ทราบประวัติศาสตร์ชุมชนอยู่ และประวัติศาสตร์ปัจจุบันอยู่ในการตั้งถิ่นฐานที่ชัดเจนและถูกต้อง

ข้อมูลด้านตำนาน ได้ทราบตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในหมู่บ้านท่าขอนยาง แต่ในเรื่องจระเข้ ยังต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีก เพราะยังไม่มีข้อสรุปว่า จระเข้ที่ปรากฏในตำนานอยู่ท่าขอนยางตายที่ใด จึงเป็นการบ้านให้ทีมวิจัยต่อไป

ข้อมูลด้านการละเล่น ได้ข้อมูลการละเล่นที่ถูกต้อง จากการสาธิต ได้มีชาวบ้านแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อจะได้ข้อมูลดั้งเดิมและถูกต้องตามวิธีการละเล่นพื้นบ้านในอดีต

ภาพที่ 43 ทีมวิจัยหลักอยู่บ้านท่าขอนยางผู้ดำเนินการจัดเวที

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรม ได้แก่ การให้ความร่วมมือระหว่างองค์กรท้องถิ่น เพราะผู้นำไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าใดนัก จึงทำให้ทีมวิจัยมีความเห็นว่าจะต้องหาวิธีการเชิญชวนให้กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรท้องถิ่นเข้าร่วมมากยิ่งขึ้น

จุดเด่นของกิจกรรมนี้ ได้แก่ ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน และความสำนึกรักท้องถิ่นของกลุ่มชนชาวญ้อเพิ่มมากขึ้น เริ่มมีกระแสการฟื้นฟูและการอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น จนมีความเห็นร่วมกันจากชาวญ้อผู้ร่วมเวทีครั้งนี้ว่า น่าจะเกิดการจัดวันแห่งญ้อแต่ละสัปดาห์ หรือ เดือน หรือปี เพื่อเผยแพร่และปลูกความสำนึกรักท้องถิ่นและสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ นอกจากนั้นยังได้รับความคิดเห็นว่า ทุกครัวเรือนในหมู่บ้านท่าขอนยางจะต้องใช้ภาษาญ้อ สืบทอดวัฒนธรรมให้แก่ลูกหลานในหมู่บ้าน อาจมีการประกวดครอบครัวญ้อที่สืบทอดวัฒนธรรมดีเด่นแต่ละปี และแข่งขันการสืบทอดวัฒนธรรมญ้อ เพื่อให้เยาวชนมีความสำนึกรักวัฒนธรรมญ้อมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 44 ทีมวิจัยและทีมภูมิปัญญาญ้อที่เข้าร่วมในการจัดเวทีครั้งนี้

การประชุมทีมวิจัยหลังจัดกิจกรรมนี้แล้ว ทีมวิจัยและชาวบ้านมีความคิดเห็นร่วมกันว่า จะต้องนำข้อมูลท้องถิ่นญ้อที่ได้ในวันนี้ สะท้อนต่อชุมชนญ้อและสาธารณชนให้ได้มากที่สุด โดย

กำหนดสะท้อนและคืนข้อมูลแก่ชุมชนอยู่ในวันที่ 26 ตุลาคม 2550 ซึ่งเป็นวันที่จัดประเพณีไหลเรือไฟ ทีมวิจัยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า นอกจากข้อมูลด้านภาษา ตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการละเล่นพื้นบ้านผู้อาวุโสนั้นแล้ว จะร่วมกันทำเรือไฟดั้งเดิมและประหยัดที่สุดตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสะท้อนข้อมูลให้ชุมชนตระหนักถึงความเป็นดั้งเดิมของการไหลเรือไฟและการสร้างความสำนึกในความพอเพียงตามพระราชดำริของในหลวง

ภาพที่ 45ฐานการละเล่นพื้นบ้านผู้อาวุโส

ภาพที่ 46ฐานภาษาผู้อาวุโส

ภาพที่ 47 ฐานประวัติศาสตร์และตำนานญ้อ

ภาพที่ 48 การสาธิตการเล่นญ้อ

จากแผนผังดังกล่าวทำให้เห็นถึงกระบวนการปฏิบัติการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ภาษา ตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการละเล่นพื้นบ้านญ้อ พร้อมกับทำให้ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีการขยายผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกิดจากเครือข่ายที่นำไปใช้ในชุมชนและร่วมใจกันในการฟื้นฟู วัฒนธรรมอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังนำไปเป็นฐานข้อมูลเชิงนโยบายใน องค์การต่าง ๆ เช่น เทศบาลตำบลท่าขอนยาง โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม และมหาวิทยาลัย เป็นต้น ดังรายละเอียดที่อธิบายกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.1 การคืนข้อมูลสู่ชุมชน

จากมติที่ประชุมที่วิจัยหลังจากเวทีชำระประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภาษา ตำนาน และการละเล่นว่าจะมีการคืนข้อมูลต่าง ๆ แก่ท้องถิ่น เพื่อสะท้อนให้เห็นความเป็นดั้งเดิมต่อสาธารณชน จึงร่วมกันพิจารณาหาวิธีการดำเนินกิจกรรมนี้

รูปแบบการจัดกิจกรรมนี้ ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับญ้อแก่ชุมชน โดยการจัดเป็นขบวนแห่ และการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ โดยเน้นความเป็นดั้งเดิมเป็นหลัก

ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ทีมวิจัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และโรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม สถานที่ดำเนินการโครงการ ได้แก่ งานประเพณีไหลเรือไฟบ้านท่าขอนยาง

วันที่ 26 ตุลาคม 2550 เวลา 08.00-24.00 น.

กิจกรรมนี้ทำให้ชาวบ้านญ้อและสาธารณชนได้ทราบถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมญ้อ เขาชนมีความตระหนักในภาษาและวัฒนธรรมญ้อมากยิ่งขึ้น ชาวบ้านในวัยทำงานเริ่มเห็นความสำคัญใน วัฒนธรรมญ้อและเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมญ้ออย่างต่อเนื่อง และจัด ช่องว่างระหว่างวัยในการเรียนรู้และสืบทอดทางวัฒนธรรมญ้อบ้านท่าขอนยาง

ภาพที่ 49 การทำเรือไฟภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม
โดยทีมวิจัย, ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 50 การตกแต่งเรือไฟดั้งเดิมเพื่อร่วมขบวนแห่

ภาพที่ 51 การนำเสนอการละเล่นพื้นบ้านญ้อต่อสาธารณชน

ภาพที่ 52 ขบวนแห่เกี่ยวกับญ้อ